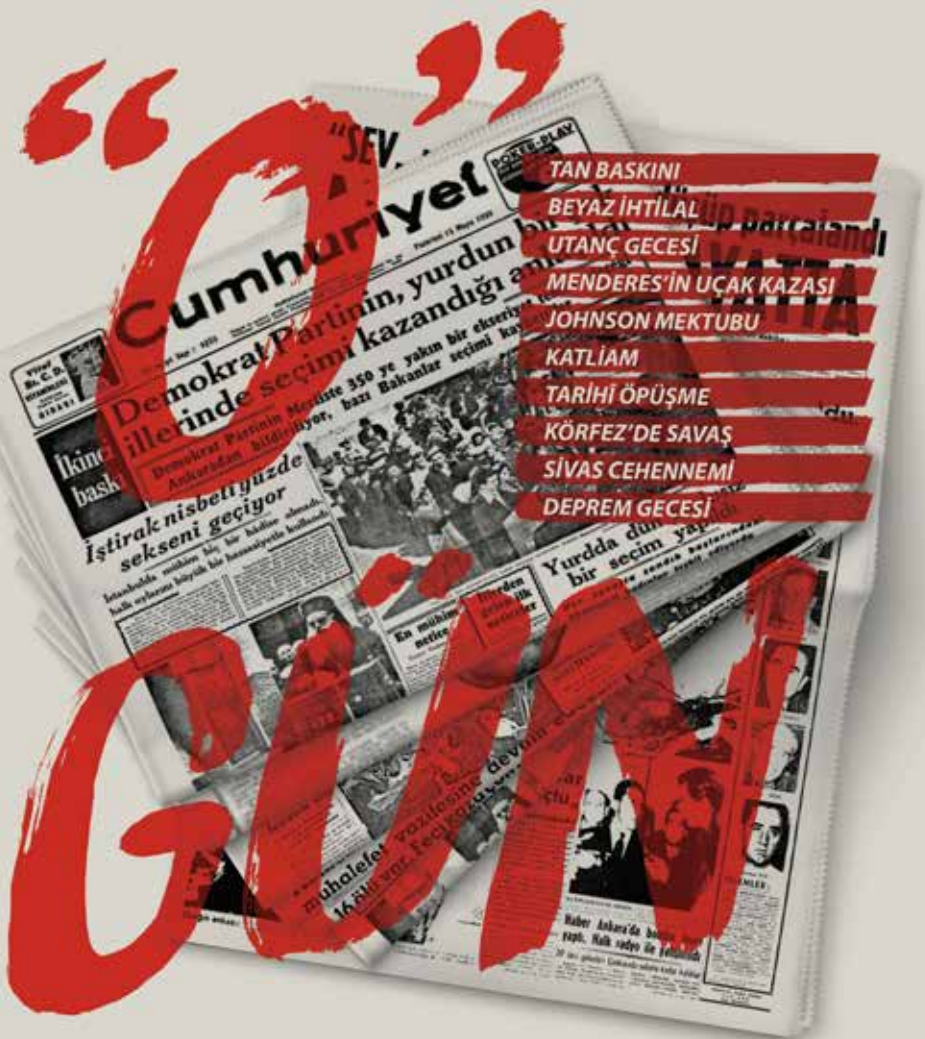

CAN DÜNDAR

BELGESEL KİTAPLAR

DVD
HEDİYELİ

2. BASKI
CAN
belgesel

CAN DÜNDAR
“O” GÜN

© 2015, Can Sanat Yayınları A.Ş.

Tüm hakları saklıdır. Tanıtım için yapılacak kısa alıntılar dışında yayıncının yazılı izni olmaksızın hiçbir yolla çoğaltılamaz.

1. basım: 2015

2. basım: Aralık 2015, İstanbul

Bu kitabın 2. baskısı 2000 adet yapılmıştır.

Yayına hazırlayan: Emre Taylan

Düzeltili: Mert Tokur, Ebru Aydın

Mizanpaj: Bahar Kuru Yerek

Kapak tasarımı: Utku Lomlu / Lom Tasarım (www.lom.com.tr)

Kapak baskı: Azra Matbaası

Litros Yolu 2. Matbaacılar Sitesi D Blok 3. Kat No 3-2

Topkapı-Zeytinburnu, İstanbul

Sertifika No 27857

İç baskı ve cilt: Ayhan Matbaası

Mahmutbey Mah. Devekaldırımı Cad. Gelincik Sokak No 6 Kat 3 Güven İş Merkezi,

Bağcılar, İstanbul

Sertifika No 22749

ISBN 978-975-07-2468-8

Kitapta kullanılan görseller için *Cumhuriyet* gazetesine teşekkür ederiz.

CAN SANAT YAYINLARI

YAPIM VE DAĞITIM TİCARET VE SANAYİ A.Ş.

Hayriye Caddesi No 2, 34430 Galatasaray, İstanbul

Telefon: (0212) 252 56 75 / 252 59 88 / 252 59 89 Faks: (0212) 252 72 33

canyayinlari.com/9789750724688

yayinevi@canyayinlari.com

Sertifika No: 31730

CAN DÜNDAR
“O” GÜN

BELGESEL

Can Dündar'ın Can Yayınları'ndaki diğer kitapları

Lüsyen, 2010

Canım Erdalım Sevgili Babacığım, 2011

Anka Kuşu, 2012

Aşka Veda, 2012

Ben Böyle Veda Etmeliyim, 2012

Benim Gençliğim, 2012

Birand, 2012

Büyülü Fener, 2012

Kırmızı Bisiklet, 2012

Sarı Zeybek, 2012

Savaşta Ne Yaptın Baba?, 2012

Uzaklar, 2012

Yağmurdan Sonra, 2012

Yakamdaki Yüzler, 2012

Yârim Haziran, 2012

Yüzyılın Aşkları, 2012

Ergenekon (Celal Kazdağlı'yla birlikte),
2013

Yaveri Atatürk'ü Anlatıyor, 2013

Yıldızlar, 2013

Nâzım, 2014

Köy Enstitüleri, 2014

Abim Deniz, 2014

Karaoğlan (Rıdvan Akar'la birlikte), 2015

İsmet Paşa (Bület Çaplı'yla birlikte), 2015

Yükselen Bir Deniz, 2015

Gölgedekiler, 2015

CAN DÜNDAR, 16 Haziran 1961'de Ankara'da doğdu. 1982'de AÜ, SBF Basın Yayın Yüksek Okulu'ndan mezun oldu. 1986'da İngiltere'de London School of Journalism'i bitirdi. 1988'de, ODTÜ Siyaset Bilimi ve Kamu Yönetimi Bölümü'nde Siyaset Bilimi dalında yüksek lisansını tamamladı. 1996'da aynı bölümde doktora derecesi aldı. 1979'dan beri gazetecilik, belgesel yapımcılığı, TV programcılığı, 2015'te *Cumhuriyet* gazetesinin genel yayın yönetmeni olmuştur. Kitapları *Demirkırat* (M.A. Birand ve B. Çaplı'yla birlikte, 1991), *Sarı Zeybek* (1994), *12 Mart: İhtilalin Pençesinde Demokrasi* (M.A. Birand ve B. Çaplı'yla birlikte, 1994), *Gölgedekiler* (1995), *Hayata ve Siyasete Dair* (1995), *Yağmurdan Sonra* (1996), *Ergenekon* (Celal Kazdağlı'yla birlikte, 1997), *Yârim Haziran* (1998), *Benim Gençliğim* (1999), *Köy Enstitüleri* (2000), *Nereye?* (2001), *Yaveri Atatürk'ü Anlatıyor: Salih Bozok'un Anıları* (2001), *Uzaklar* (2002), *Yükselen Bir Deniz* (2002), *Savaşta Ne Yaptın Baba?* (2003), *Bir Yaşam İksiri: Dr. Nejat F. Eczacıbaşı* (2003), *Mustafa Kemal Aramızda* (Ülkem Özge Sevgilier'le birlikte, 2003), *Büyük Fener* (2003), *Duvar* (Ege Dünder'la birlikte, 2003), *Yıldızlar*, (2004), *Sedat Alp: İlk Türk Hititoloğun Yaşam Öyküsü* (Fatma Sevinç'le birlikte, 2004), *Kırmızı Bisiklet* (2005), *Nâzım* (2005), *İlk Durak-İETT* (Nebil Özgentürk'le birlikte, 2005), *Özel Arşivinden Belgeler ve Anılarıyla Vehbi Koç I.* (2006), *Yüzyılın Aşkları* (2006), *Karaoğlan* (Rıdvan Akar'la birlikte, 2006), *İsmet Paşa* (Bülent Çaplı'yla birlikte, 2006), *Yakamdaki Yüzler* (2007), *Ecevit ve Gizli Arşivi* (Rıdvan Akar'la birlikte, 2008), *Ben Böyle Veda Etmeliyim: İsmail Cem* (2008), *Özel Arşivinden Belgeler ve Anılarıyla Vehbi Koç II.* (2008), *Mustafa* (2009), *Anka Kuşu* (2009), *Lüsyen* (2010), *Canım Erdalim Sevgili Babacığım* (2011), *Aşka Veda* (2012), *Birand: Bir Ömür, Ardına Bakmadan* (2012), *Abim Deniz* (2014).

İçindekiler

Önsöz	13
Tan Baskını: 4 Aralık 1945 Salı	17
Beyaz İhtilal: 14 Mayıs 1950 Pazar	39
Utañ Gecesi: 6 Eylül 1955 Salı	61
Menderes'in Uçak Kazası: 17 Şubat 1959 Salı	85
Johnson Mektubu: 5 Haziran 1964 Cuma	107
Katliam: 16 Mart 1978 Perşembe	127
Tarihî Öpüşme: 6 Kasım 1983 Pazar	151
Körfez'de Savaş: 17 Ocak 1991 Perşembe	175
Sivas Cehennemi: 2 Temmuz 1993 Cuma	197
Deprem Gecesi: 17 Ağustos 1999 Salı	221

Türkiye'nin tarihinde öyle kritik günler, öyle dönüm noktaları vardır ki, o günler başka türlü yaşansa biz farklı bir ülkede yaşıyor olurduk. Bazen bir seçim, bir suikast, bir kaza ya da felaket hepimizin hafızasına kazınmış, kimi zaman şans, bazen dirayet, çoğu zaman cesaretle aşılmıştır. Bu kitapta size o unutulmaz günlerin 24 saatlik öykülerini anlatacağız. Sadece ülkenin gidişatını değil, tarihin akışını ve bizim kaderimizi de değiştiren "O" günlerin...

Önsöz

Direksiyon kursunda öğretirler:

Gözünüzü önünüzden ayırmamanız gerekir. Ama arada dikiz ay-
nasından arkaya da göz atmak şarttır.

Hiç arkaya bakmazsanız, yaklaşan tehlikeyi fark etmezsiniz.

Hep arkaya bakarsanız, önünüze çarparsınız.

Arada arkaya bakıp ileriye yol almak en doğrusudur.

Araçlar için doğru olan, insanlar ve toplumlar için de doğrudur.

Hep maziye bakıp iç çekerek yaşayanlar, günle ve gelecekle bulu-
şamazlar.

Ama maziye unutanlar da aynı yanlış yollara sapar, hep aynı kaza-
ları yaparlar.

Hatırlamak ders almaktır; ders almak, bir daha aynı tuzaklara
düşmemeyi sağlar.

Türkiye 1945 Tan Matbaası baskınına unutmaya, 2015 *Hürriyet*
baskınına yaşar mıydı?

70 yıl önce saldırganlar ödüllendirilmeyip cezalandırılrsa, 70 yıl
sonra baskıncılara vekillik verilir miydi?

6-7 Eylül'ün hesabı sorulsa, 65 yıl sonra HDP binaları yakılıp
talan edilir miydi?

16 Mart'ın faili yakalansa, Suruç'un cesaret edebilir miydi?

Sivas'taki katliamdan ders alınsa, 22 yıl sonra Kırşehir'de bir kita-
bevi, içinde çalışanlar olduğu halde ateşe verilebilir miydi?

Uçak kazasından kurtulan Menderes, evliya havasına girerek güç
zehirlenmesi yaşamasa yarım asır sonra Erdoğan ona özenir miydi?

* * *

“O” *Gün*, bir hatırlama egzersizi...
Bir unutmama dersi...
Siyasi tarih denilen mayınlı yolu nasıl zorluklarla yürüdüğümüzün, bugün neden ısrarla aynı yanlışlara düştüğümüzün belgesi...
Aynı zamanda devlette devamlılığın ne anlama geldiğinin göstergesi...
2000’lerin başında yapmıştık bu belgeseli...
Dünya bir bin yılı, bir asırla birlikte uğurluyordu.
Geçtiğimiz yüzyıldan bize ağır bir tortu kalıyordu.
O yüzyıl içinde, kaderimizi değiştiren yüzlerce takvim yaprağı vardı.
24 saat içinde kaderimiz değişmişti.
Başbakan o gün çıkarma kararı verse, o uçak başka bir yere düşse, deprem o gün başka bir saatte gelse, o gün asker, otelin önünden çekilmeyip beklese, cuntanın lideri o konuşmayı yapmasa, acaba başka bir Türkiye’de yaşıyor olur muyduk?
Bunların cevabını hiç bilemeyeceğiz.
Bize düşen, olasılıkları sorgulamak değil zaten; olanları yargılamak...
Bu belgeselde bunu yapmaya çalıştık.
Yüzlerce takvim yaprağı arasından onunu aldık.
Öncesine, sonrasına baktık, arşivlere daldık, tanıklarına ulaştık.
Ve tarih değiştiren tarihlerin 24 saatini dakika dakika anlattık.

* * *

Konuştuğumuz tanıklardan bir kısmı aramızda değil artık; Aziz Nesin’den Kenan Evren’e, Erdal İnönü’den Aydın Menderes’e kadar birçok isim tarihe gömüldü.

Aralarından birini özellikle vurgulamam lazım:

“O” *Gün* için kolları sıvarken, aktarmayı düşündüğümüz hemen her olayı bizzat yaşamış, yazmış bir duayenin kapısını çalmıştım.

Cüneyt Arcayürek, anlatacağımız tarihî olayların birinci elden tanığıydı. “O” *Gün*’ün danışmanlığını üstlendi; sadece rengârenk üslubuyla tanıklığını aktarmakla kalmadı, hatasız aktarmamızı da sağladı.

Onu da bugün saygıyla anıyoruz.

Bu zorlu uğraşta Barış Duran her bölümde sorumluluk üstlendi. Bazı bölümlerde ona Yusuf Kenan Beysülen ve Gönül Özkam da katıldı. Kitap baskıya hazırlanırken Nazan Gezer’in titiz elinden geçti.

Hepsine emekleri için teşekkürü borç biliyorum.

* * *

Türkiye tarihinin olaylar takvimini açtığınızda “10 gün”, devede kulaktır.

O takvim, neredeyse özel olmayan gün kalmayacak kadar bereketlidir çünkü...

Daha bunun 23 Nisan’ı, 19 Mayıs’ı, 30 Ağustos’u, 29 Ekim’i, 10 Kasım’ı var.

27 Mayıs’ı, 12 Mart’ı, 12 Eylül’ü, 28 Şubat’ı, 27 Nisan’ı var.

Menemen’i, Maraş’ı, Çorum’u, Malatya’sı var.

17 Aralık’ı, 25 Aralık’ı, 7 Şubat’ı var.

1 Mayıs’ı, Suruç’u, Ankara’sı var.

Susurluk’un aydınlandığı, Öcalan’ın yakalandığı, Gezi’nin ayaklandığı gün var.

Tarihin bu yapraklarını da içeren tam bir “olaylı maarif takvimi” vaat ederek, şimdilik “10 gün”le çıkıyoruz huzurunuz...

Daha iyi günlerimiz olur umuduyla...

Can Dündar
Kasım 2015

TAN BASKINI

4 Aralık 1945 Salı

TÜRKİSTAN
MİLLİ HÂKEMLERİ
Türkiye Halkını Akademi Kurulmuş
ve Millî Halkın Halkını Akademi Kurulmuş
ve Millî Halkın Halkını Akademi Kurulmuş
ve Millî Halkın Halkını Akademi Kurulmuş
ve Millî Halkın Halkını Akademi Kurulmuş

Cumhuriyet

Ayette Çarlık
ON KÜÇÜK ZENCİ
Dünya ve Türk Halkını Akademi Kurulmuş
ve Millî Halkın Halkını Akademi Kurulmuş
ve Millî Halkın Halkını Akademi Kurulmuş
ve Millî Halkın Halkını Akademi Kurulmuş

22 inci yıl Sayı: 7649 **KURUCULUĞU VE YAYINLARI** **Çaramba 5 Aralık 1945**
Yayın ve editör: Ali İzzet Çaramba, İstanbul, No. 50
Yayın Kuruluşu: 29 Ekim 1924 - İstanbul - No. 50
Yayın Kuruluşu: 29 Ekim 1924 - İstanbul - No. 50

Üniversite Gençlerinin Dünkü Nümayişi

"Tan," ve "Yenidünya," gazetelerile "Görüşler," dergisinin matbaaları ve 2 kitabevi nümayiş esnasında tahrib edildi

Mesele Parti Grupunun toplantısında konuşuldu

Milletvekilleri mevzu bahis gazetelerin hareketlerini olayda en büyük tahribat unsuru olarak mütelea ettiler

Bazı haberler işi Millet Meclisinin manevi şahsiyetini yaralamak çüretine kadar varduran yazarları meclis'in kanunun tabikine vermek hususındaki isteklerini belirttiler

Yeni partinin muvafakiyeti neye bağlıdır?

Millî Halkın Halkını Akademi Kurulmuş ve Millî Halkın Halkını Akademi Kurulmuş ve Millî Halkın Halkını Akademi Kurulmuş ve Millî Halkın Halkını Akademi Kurulmuş ve Millî Halkın Halkını Akademi Kurulmuş

Millî Halkın Halkını Akademi Kurulmuş ve Millî Halkın Halkını Akademi Kurulmuş ve Millî Halkın Halkını Akademi Kurulmuş ve Millî Halkın Halkını Akademi Kurulmuş ve Millî Halkın Halkını Akademi Kurulmuş

İstanbul'da dün yapılan öğrenci gösterisi. Arka plan, İstanbul'da dün yapılan öğrenci gösterisi. Arka plan, İstanbul'da dün yapılan öğrenci gösterisi.

Hâdisenin tafsilâtı

Gençlerin ellerinde: "İspanya kardaş kavgasını içimizde yaratmak isteyen kızıklar kahrolsunlar," ibareli levhalar vardı

Aynı zamanda Atatürk ve İnönü'nün resimlerine büyük bir çelenk taşıyan gençler bunları Taksim âbidesine koydular

Tass ajansı, teziye hazırlıyor

Baş ve Yığın Üçm Müdahilene izah

Şişli'de dün yapılan öğrenci gösterisi. Arka plan, İstanbul'da dün yapılan öğrenci gösterisi. Arka plan, İstanbul'da dün yapılan öğrenci gösterisi.

Sıkıyönetim komutanlığının resmi tebliği

Şişli'de dün yapılan öğrenci gösterisi. Arka plan, İstanbul'da dün yapılan öğrenci gösterisi. Arka plan, İstanbul'da dün yapılan öğrenci gösterisi.

Millî Şef dün Celâl Bayarı kabul ettiler

İnönü, yeni kurulacak partinin liderini yemeğe alkokoyarak ilifata bulundular

İnönü, yeni kurulacak partinin liderini yemeğe alkokoyarak ilifata bulundular

Rusya, İngiltereye nota verdi

Almanya'daki faşizm işgal faaliyetinde mesul Alman kuvvetlerini mağlup etmiş dikkatli idare olmuştur

Bogazlar meselesi
Rusya isteklerinde ısrar ettigini bildi

5 Aralık 1945 tarihli Cumhuriyet gazetesinin manşeti.

“O” Günden Önce

Şubat 1945'te dünyanın üç devi, Yalta'da buluşup Almanya'nın nasıl bölüneceğini konuştu.

İngiliz Başbakanı Churchill, Amerikan Başkanı Roosevelt ve Sovyet lideri Stalin'in bir araya geldiği Yalta Konferansı'nda, yeni dünyanın temelleri atıldı.

Bu zirveden iki hafta sonra Türkiye, savaşın mağlupları Almanya ve Japonya'ya savaş ilan ederek safını belirledi. Ancak bu saftaki ilk hayal kırıklığını da o günlerde yaşadı.

Sovyetler Birliği, 19 Mart 1945 günü Türkiye'ye bir nota vererek Türk-Sovyet dostluk ve saldırmazlık anlaşmasını yenilemek istemediğini bildirdi.

Sovyet Dışişleri Bakanı Molotov, haziran ayında görüştüğü Türkiye büyükelçisine yeni anlaşma koşullarını ilettiler.

Ruslar toprak talep ediyor, Boğazların ortak savunulmasını ve Montreux Sözleşmesi'nin gözden geçirilmesini istiyordu.

Bu haber, Ankara'ya bomba gibi düştü.

Tam savaş bitti denilirken eski bir kavga canlanıyordu.

Stalin önderliğinde savaştan güçlenerek çıkan Sovyetler'le, İnönü önderliğinde savaştan uzak duran Türkiye karşı karşıyaydı.

Amerika bu gerginlikte tarafsız kalmayı tercih edince Ankara hepten yalnızlığa itildiğini hissetti.

Ve savaş boyunca Nazilerden yana oluşturulmuş kamuoyunda, Moskova'ya karşı büyük bir tepki baş gösterdi.

Tepkinin ilk hedefi de, demokrasi talep eden *Tan* gazetesi ve onun bünyesindeki solcular oldu.

Nail Çakırhan

Tan'da geniş bir yelpazeden insanlar çalışıyordu. Ben de oradaydım, benim gibi Rusya'dan gelmiş komünistler de vardı. Zekeriya Sertel gibi liberal demokratlar da vardı. Ama faşizmin tamamen aleyhindeydi *Tan* gazetesi...

Zekeriya ve Sabiha Sertel çiftinin çıkardığı *Tan* gazetesi, savaş boyunca çoğunlukla Almanya'yı destekleyen Türk basınının tersine Nazizme karşı çıkmış, bu nedenle de komünistlikle suçlanmıştı. Özellikle de Turancılar tarafından:

Celâdet Moraligil

Tan hareketi Ruslara yardım ediyordu. Biz Türklerin beynini yıkıyordu bir ölçüde... Sovyetler'in Türkiye'ye ayak basması için zemin hazırlıyordu.

Zekeriya Sertel ise *Tan*'a yönelik kampanyanın ardında, dünyada esen demokrasi rüzgârına direnen tek parti iktidarının olduğuna inanıyordu.

Yıllar sonra o günleri anlatırken kendisini hedef gösterenin, Cumhuriyet Halk Partisi ve Milli Şef olduğunu söyleyecekti:

Zekeriya Sertel (4 Aralık 1975'te doldurduğu ses bandından)

1945'te İkinci Cihan Harbi demokrasilerin zaferiyle bitmiş, dünyada bir demokrasi havası esmeye başlamış, bütün krallıklar, diktatörlükler yıkılmış ve herkes demokrasiye doğru bir akıma başlamıştı. Tam bu sırada, biz de tek parti tek şef sisteminin kaldırılmasını, diktatörlüğe son

verilmesini isteyen yazılar yazıyorduk ve solcu arkadaşlarla birlikte bu davayı güdüyorduk. Tabii İnönü bunu hoş görmedi. O zamanki Halk Partisi de hoş görmedi. Evvela bizi telefonla susturmaya çalıştılar; çünkü o zaman âdetti, muhakkak talimatı telefonla verirlerdi. "Filan şeyi şöyle yazın, filan şeyi böyle yazmayın", "Niçin bu haberi büyütüyorsunuz?" filan diye talimat verirlerdi. Ben dinlemezdim. "Geçti o devir artık, siz başkasına laf anlatın," diye cevap veriyordum telefonda... Kapanla kapatamadılar çünkü gayrikanuni bir şey yapmıyorduk.

İşte tam Türkiye'nin içten içe kaynadığı o günlerde, kargaşayı hepten artıran bir şey oldu:

Sovyetler'in Türkiye'ye taleplerini iletmediği gün, Ankara'da CHP'nin ileri gelenlerinden Celal Bayar, Fuat Köprülü, Refik Koralan ve Adnan Menderes, parti yönetimine, "Dörtlü Takrir" diye adlandırılan bir önerge vererek demokratik açılımlar istedi.

Önerge reddedildi. Bunun üzerine Dörtler CHP'den koşturdu ve yeni bir partinin hazırlıklarına başladı.

Zaten İnönü, 1 Kasım'da Meclis'i açarken muhalif bir parti ihtiyacına değinmişti. İşte şimdi o muhalif parti kuruluyordu. Ancak kurucuların önemli bir sorunu vardı:

Tamamen CHP'li olan basında kendilerine destek sağlamaları zordu.

Nail Çakırhan

Kim var bunu yapabilecek? Zekeriya'yı ve Sabiha Hanım'ı buluyorlar ve onlarla temasa geçiyorlar bu dört kişi... Ben onların konuşmalarının birkaçında da buldum.

Böylece iktidarın şimşegini üstüne çeken iki kesim, Demokratik Partililer (DP) ve Serteller, özgürlük cephesinde birleşmişti. Birinin demokrasi talebini, diğeri gazetesinde duyuracaktı.

Yıldız Sertel

Tan'ı partinin gazetesi yapmak istiyorlar ancak babam buna yanaşmıyor. “*Tan* gazetesi herhangi bir siyasi partinin gazetesi olamaz, fikirce sizi destekleriz ama partinin gazetesi olmayız,” diyor. Bunun üzerine bir dergi çıkarmaya karar veriyorlar. Zaten annem o sırada bir dergi çıkarmaya hazırlanmış. Diyorlar ki, “Beraber bir dergi çıkaralım, bu dergi, demokrasi cephesinin dergisi olsun.” İşte o dergi, *Görüşler* dergisi...

Nail Çakırhan

Bir gün Sabiha Hanım, Zekeriya, bizim eve geldiler. Dediler ki, “*Görüşler* diye bir mecmua çıkaracağız. Bunun başına da sen geçeceksin.” “Memnuniyetle, nasıl isterseniz,” dedim ve mecmuanın başına geçtim. İlk hareket orada başladı.

Görüşler dergisinin ilk sayısı 29 Kasım’da yayımlandı.

Derginin kapağında bir dönemin perdesi aralanıyor ve ardından korkuyla titreyen faşistler görünüyordu.

Bu haliyle bir sosyalist yayını andıran dergi, yine kapaktan yazı kadrosunu da ilan ediyordu:

Celal Bayar, Fuat Köprülü, Adnan Menderes...

Dörtlü Takrir’in imzacılarının yanı sıra, Aziz Nesin, Behice Boran, Mehmet Ali Aybar gibi dönemin muhalif isimleri de derginin yazı kadrosundaydı.

Görüşler dergisi çıktığı gün büyük ilgi gördü. Kısa zamanda baskısı tükendi. Bunun üzerine ikinci baskı yapıldı.

İlk sayı o güne dek rastlanmayan bir rekor kırarak 55 bin sattı. Ancak bu yoğun ilgi aynı zamanda onun sonunu hazırlıyacaktı.

Yıldız Sertel

Bu dergi sağın ve solun birlikte ve demokrasi cephesinde Halk Partisi’ne karşı birleşmesi... Bu, bardağı taşıran damla oluyor. Halk Partisi

bunu kendisi için büyük bir tehlike olarak görüyor. Çünkü Türkiye'nin en çok satılan gazetelerinden biriyle bir muhalif grup birleşiyor ve seçimlere gidilmesini istiyorlar. Seçimlere gidilmesi, Halk Partisi'nin yıkımı demek. Bu tehlikeyi önlemek istiyorlar. Yani *Tan* olayının arkasında yatan en büyük neden, Halk Partisi'nin kendisini tehlikede görmesi... O vakit *Tan* gazetesinin ortadan kalkması gerekiyor.

30 Kasım 1945 tarihli gazetelerde *Görüşler* dergisinin ilanları yayımlandı.

İlanda derginin yazarlarının adları da vardı.

O gün, nicedir *Tan*'la aynı cephede demokrasi mücadelesi veren *Vatan* gazetesinin sahibi ve başyazarı Ahmet Emin Yalman Ankara'daydı.

Dörtlerin adının sosyalistlerle birlikte anılmasının başkentte yarattığı rahatsızlığı ortaya koyan yazısında, "Bizim onlarla alakamız yok," diye yazdı.

Bu, yaklaşan fırtınanın alametiydi.

3 Aralık tarihli *Vatan*'da, *Görüşler* dergisinin logosundaki "G" harfi orağa benzetildi.

Cumhuriyet, bu benzetmeyi bir adım öteye taşıyarak, "Ya bunun çekici nerede," diye sordu.

Ancak asıl facia *Tan*'in'deydi.

Gazetenin birinci sayfasında başyazar Hüseyin Cahit Yalçın'ın uzun yazısı, "Kalkın ey ehli vatan" başlığını taşıyordu.

Yalçın, kışkırtıcı bir üslupla kaleme aldığı yazısında gençliği ayaklanmaya çağırıyor ve şöyle diyordu:

"Büyük vatansever Namık Kemal'in sesi bugünün parolasıdır. Kalkın ey ehli vatan; mücadele başlıyor. Ve başlamak lazımdır. Çünkü en azgın ve insafsız bir propagandanın, Türk vatandeşlerinin ruhuna her gün en yakıcı, yeis verici, ümit kırıcı bir propaganda zehirini dökmesine müsaade edemeyiz. Bir vatan sahibi olmak, bu vatanın içinde hür ve müstakil yaşamak isteyen her Türk, bu propaganda karşı koymaya mecburdur."

Türkiye'nin tarihinde öyle kritik günler, öyle dönüm noktaları vardır ki, o günler başka türlü yaşansa biz farklı bir ülkede yaşıyor olurduk.

Bazen bir seçim, bir suikast, bir kaza ya da felaket hepimizin hafızasına kazınmış, kimi zaman şans, bazen dirayet, çoğu zaman cesaretle aşılmıştır.

"0" Gün belgeseli, tarihimizdeki on unutulmaz günün 24 saatlik öykülerini anlatıyor. Sadece ülkenin gidişatını değil, tarihin akışını ve bizim kaderimizi de değiştiren "on gün"ün:

TAN BASKINI / 4 Aralık 1945 Salı

BEYAZ İHTİLAL / 14 Mayıs 1950 Pazar

UTANÇ GECESİ / 6 Eylül 1955 Salı

MENDERES'İN UÇAK KAZASI / 17 Şubat 1959 Salı

JOHNSON MEKTUBU / 5 Haziran 1964 Cuma

KATLİAM / 16 Mart 1978 Perşembe

TARİHÎ ÖPÜŞME / 6 Kasım 1983 Pazar

KÖRFEZ'DE SAVAŞ / 17 Ocak 1991 Perşembe

SİVAS CEHENNEMİ / 2 Temmuz 1993 Cuma

DEPREM GECESİ / 17 Ağustos 1999 Salı

